

Forfatter: Kaalund, H. V.

Titel: IDEALITET OG REALITET.

Citation: Kaalund, H. V.: "IDEALITET OG REALITET.", i Kaalund, H. V.: *Samlede Digte*, udg. af OTTO BORGHSENIUS , 1898, s. 372. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-kaalund01-shoot-workid92192/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Digte

— Kraft til at bære deres Kors, for Exempel —
— slæbe dog som vi, skjøndt Du ikke det sér,
deres fattige Skjærv til Fremtidens Tempel.
Arbejdet er saa forunderligt fordelt.
Oversaa vi Livet fra Højderne helt,
da fandt vel hver Enkelt sit Modlod i Vægten
til Held for Balancen i Menneskeslægten.

Er jeg dit Modlod, og vippes jeg op,
saa haaber jeg, vi Begge og Sandheden vinder.
Ingen af os stod paa hin svimlende Top —
vi maa nøjes med de Smaakorn, vi finder!
Hil Dig, min Broder! vi mødes i Strid,
haardt har jeg sat alt dit Venskab paa Prøve, —
prægtigt Du bestod den, — Du strød som en Løve!
Sligt kan vi behøve
nu i denne tunge, ufordragelige Tid!

IDEALITET OG REALITET.

Redegjørelse og slutteligt Gjensvar til Digteren
Dr. phil. S. SCHANDORPH.
(Maj 1879).

Har jeg tøvet forlænge? Kommer jeg forsilde?
Troede man mig vaklende — muligvis slagen?

Husk: jeg er Andet end Stridsmand for Smagen,
har ej mit Stæde just ved Skjønhedens Kilde:
derimod saa god en Lejlighed som Faa
til at sætte mig ind i „det Forlorne og Raa“.
Man kan gjerne -- jeg siger det uden Ironi --
gjøre mig strax til Professor deri:
jeg studerer det daglig -- næsten mikroskopisk.
— Det noteres kun her, for at Alle kan forstaa,
at mit Livssyn er ikke utopisk.

Du, som har stillet imod mig dit Bryst,
det frejdige, brave, — som du kalder en „Bringe“ —
aldrig, mig synes, har Du løftet din Vinge
smukkere som Digter end nu i denne Dyst!
— Denne Sejr alt er ikke saa ringe!
Du staar i Ny og jeg staar i Næ. —
„Her er Rhodus“, har Du sagt, og Du byder mig
„springe“.
Nej: højere tilvejs vil jeg prøve Dig at svinge!
Endnu har jo ej Du tvunget mig i Knæ!

Tappert har Du søgt at parere det Slag,
som jeg slog Realismens *Fantaster* i Planeten:
Dem, som mangler Syn for det Kaos, der er bag.
Paa den selv, som Du véd, har jeg aldrig kastet
Vrag.

— Verdenskampens Alvor! — *naar har jeg belét*
den?
Jeg har rejst kun paany den ældgamle Sag:
Idealet contra Realiteten!

Dommen i højeste, sidste Instans —
ak, Gud hjælpe os! Længe skal der grubles og
drømmes,
og kæmpes og lides, før der sluttelig dømmes,
før Sandheden viser sig i hele sin Glans!
— Vi er Digtera kun, — vi følge vor Mission:
Vi vil *overbevise*, — lad de Andre bevise
og syng de deres evige prosaiske Vise:
„Hvad nytter Eders Blomster? Vi kan dem ikke
spise.“

Vi holde os oppe i *vor* Region;
kappes om, hvor langt vore Stemmer kan række;
tale til vor Tid af vor fulde Person
og lytte til det Ekko, vi vække!

Føre vi en Strid om spidsfindige Ord?
Nej! højt skal det siges: Sagen er stor!
Den berører os Alle,
hvad enten vi pleje Hav eller Muld,
„granske Tankernes Zoner“ — „svinge Plektre af
Guld“,
eller dreje, om Du vil, paa en Skralde!

Den slynger sig ind i, hvad vi tænker og tror,
omfatter Smagen — Livssynet — Bunden —
peger op imod Himlen og ned imod Jord.
Ikke sandt? Vi maa tage den fra Grunden!

Hvad forstaar Du nu først ved *Realitet*?

Hold dette mit Digt mod Tippen af din Næse,
saa skeler dine Øjne — Du kan slet Intet læse.
— Saa gaar det jo i Livet, min kjære Poet,
saadan har Tusinder paa Verden jo set.
Alle vil de dø paa, deres Syn er det rigtige;
Ingen er saa sikre som de Selvkloge — Vigtige.
Hvad der gjælder om Regnbuen gjælder om Mér:
det Sete beror paa Øjet, der ser.
Tingen er Tingen, — men Standpunktet —
Smagen —
Stemningen — Kundskaben ændrer dog Sagen.
Virkeligheden, som synes saa klar,
holder dog de klogeste Høns tidt for Nar;
selv om den har Korpus og kan gribes af Haanden,
maa den opfattes dog og spejle sig i Aanden.
— Hvad En har beundret, har en Anden belét!

Alt, hvad Du sanser, er jo Led kun og Dele:
Brøker, som skal stemme i din Sjæl med et Hele!

Samler dit Aandsspejl? — eller viser det spredt?

Faar det os Andre maaske til at skele?

Eller giver det kun, almindeligt fladt,
en sjælløs Reflex som Spejlet i din Stue
af Alt, hvad der kommer tilfældigt tilskue
og lige saa tydelig kan ses af en Kat,
ja, bedre maaske af en mangeøjet Flue?

Da sætter jeg paa Hovedet haanligt min Hat,
thi da kan hver Vandpyt, hver Mudderpøl det
Samme:

— Pokker da staa i al Fantasi!

Vi kan hjælpe os herligt med Fotografi!
Hvad skal vi med Naturen malet og i Ramme,
naar Virkeligheden som den ægte Poesi
gjør Kunst og Geni
og hvad Herligt de har frembragt tilskamme!

Det mener Du ej! jeg véd det jo godt:

Du er *virkelig* Digter, — ej *Virkeligheds'* blot!
Du vil frem med din Tid; Du føler dens Gjæring,
har ingen Ro

til at sidde og visne af aandelig Tæring;
Du vil suge af Livet selvstændig din Næring.

Bravo! min Ven, her mødes vi To:

Jeg er med! jeg forstaar dem, der søger og længes.
Jag kun dit Bø'r

ned i den friske, moderlige Jord, —
spræng kun Granitten, min ærlige Bro'er!
— Men pas paa, hvad i Farten der sprænges!
„Vejen til det Nye gaar gjennem det Raa“! —
Ja, saadan kom de store Tider tillive!
Nu vel, — men behøver vi det først at forskrive?
Ulykken er, saavidt jeg kan forstaa,
vi er alt Andet nu end naive.
Denne Digternes Trampen med Vandstøvler paa,
denne vældige Trumfen i Bordet med Knoerne,
hvorved nu man hævder sin stærke Person, —
— Du siger: for at „drille blot den fine Portion“ —
synes mig at smage af lidt Affektation.
— Jeg beundrer ej Afmagtsheroerne!
„Skal Digteren da kvidre som en Stållids i Bur?“
Ak nej! Du kjender mit, Du har set jo dets Mur.
Bag dets smedede Gitter
ligger der en mærkelig Verden paa Lur.
Jeg kan ogsaa taie med om Menneskenatur,
om „Ordens“- og — *Uordens*banditter!

Øs kun af Livets evige Væld!
Der er nok til os og de ufødte Slægter.
— Sænk kun din Spand saa dybt, Du det mægter!
Men glem ej: vi staa til en Fortid i Gjæld!
Ingen har elsket Naturen mer end jeg —
elsket og beundret den fra Solen til Sivet!

Ingen mer end jeg
følt sit Hjerte pulsere i Menneskelivet!
Men ikke har jeg set
paa Verden som en drømmende Søndagspoet;
ærligt har jeg skjelnet mellem Synet og Tingen.
Derfor gaar jeg Spørgsmaalet dristig paa Klingen:
har jeg stræbt efter Sandhed, eller lever jeg i
Skin?

Prøve sig selv er det Første, der bør gøres!
— Spørgsmaalet viser baade udad og ind;
Verden, den ydre, og den i vort Sind
er to Magter, som begge maa høres.
Den *ydre* er stærkest, mod den er vi smaa;
den er til uden os — det føle vi Alle;
dog holde vi paa den, som skulde den falde!
Det er *den*, som de Fleste forløfte sig paa!
Nogle bli'er Krøblinge — Andre bli'er trætte —
Peer bli'er Filister og Povel Fantast. —

Finde det Rette,
det Standpunkt i Sjælen, hvor Foden staar fast,
det synes saa simpelt, især for de Lette,
dem, som har Dommen parat i en Hast.

Jeg tilstaar det ærlig:
jeg har gledet og snublet, mig var Kampen
besværlig;

færdig blev jeg aldrig, jeg higer endnu
fremad mod Lyset med brændende Hu,
lige beredt til at vare og vække.

mulig var det syndigt
af mig, der jo aldrig har Livet studeret —
jeg siger det med Suk — endsige flaneret,
i Kulturlivets Centrum: det glimrende Paris.
Mit eneste Mandat og Fuldmagtsbevis
til at tale, er det, jeg præstered.
Er det sandt: jeg har Vinger paa Hat og paa
Hæl,
saa takker jeg ham, der har skjærmet min Sjæl
og indblæst sin Aande i Leret!

Saalænge jeg ejer af Digterild en Gnist,
vil jeg værge Idealet af min yderste Evne.
Kald mig Romantiker — kald mig Realist!
Et véd jeg vist:
mit Standpunkt er endnu „paa det Jevne“!

Du har Aand, Du har Lune, din Pen kan være
fin;
skjæmt Du kun dristig, selv til Grænsen af det
Grove!
Kraften skal ej stækkes! — For at vinde, maa
man vove!
Men Kunstens Verden, Ven, har og sin Disciplin —
man synder ej med Forsæt mod dens Love!

er hans Kraft til at løfte Realiteten
i Højde med de store, evige Idéer.
Fra dem faar den Glorien — fra dem straalere
Glansen.

Intet er for simpelt, Intet for raat,
Alvor og Spøg og Sværmeri og Spot
tumler sig i Dansen!
Stort bliver større og Intet for smaat!
William Shakspeare, Dig tilkommer Kransen!

Du tror „paa Naturens uendelige Kraft“!
— Som de gamle Ægyptere troede paa Nilen!
(De tilbad jo ogsaa engang Krokodillen.)
Nej, kjæreste Ven, paa *det* Kasteskaft
vil jeg ikke ride med! — Jeg gaar til *Kilden!*

Aldrig har jeg gjort Naturen til min Gud.
Jeg har drømt, jeg har anet en højere Orden,
— men fattet den? nej! Hver Orm, som paa Jorden
krymped sig i Smerte, mig mindede om dens Brud!
— Den moderlige Isis med de tusinde Bryster
og den yppige Lotusblomst i sin Haand
har *Forraadnelsen* til Søster,
giver ej vor Aand
det Svar, som frelser og trøster!
Skarabæen, der ruller mellem sine Ben

Solkuglen, — ja selv den store Osiris:
Solguden selv er saa kold som en Sten.
Kun *han*, der har givet vort Øje en Iris,
der trækker sig sammen for *altformeglet Lys*,
kan løse os Gaaden og frelse fra det Gys,
der gaar gennem Livet
og sukker gennem os, som gennem Sivet!
Du spørger, hvad jeg tror paa? Nu vel! det maa ud:
paa Frihedens Sejr, men gennem Personen, —
paa den største, som vandles igjennem Torne-
kronen, —
paa de ti Mosebud, —
og *paa ham*, som kun kan læge denne Verdens
dybe Brud:
Den almægtige Gud,
som hverken Prometheus, Dr. Faust eller Fanden,
endsige nogen Anden
ved Hjælp af den Praas, man kalder Menneske-
forstanden,
har stødt eller støder fra Thronen!

TIL DEN YNGRE SLÆGT.

Hvad er det, jeg hører? Der lyder jo Raab
som med „Levende Rejer!“
Er det Foraar? Nej! det er „Danmarks Haab“,
som forkynder sin Sejer.
Er den vunden? — Nej! den er taget paa Borg,
det er Tilløb bare.
Vi drukne i Blæk og Spektakel vor Sorg.
Det Andet vil nok sig klare.

Ja Pennene sprutte, saa det er en Lyst.
Guds Død og Plage!
Det er jo en formelig Væddeløbsdyst.
— Vi var kommen tilbage.
Hej! Hop! Vi maa mærke, vort Sind er ungt!
Ja, De tror, jeg spøger? —
Ak, nej! mit Hjerte er inderligt tungt;
det er Fremtidens Mænd, jeg søger.

Mænd, som kan tage den tunge Arv
fra de Gamles Skuldre,
som kan føre os fremad og ejer Marv
til Mér end at buldre.
Der raabes paa Sandhed og paa Natur,
naar de mest er i Dalen.